

МАРЧИНСЬКА О. О., с.н.с.
Національного природного парку
«Білобережжя Святослава»
м. Очаків

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В РЕКРЕАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НПП «БІЛОБЕРЕЖЖЯ СВЯТОСЛАВА»

Кінбурнській півострів, ще відомий під назвою Кінбурнська коса, являє собою витягнуту між морем, Ягорлицькою затокою і Дніпро-Бузьким лиманом піщану косу (довжиною до 40 км та шириною від декількох метрів до 10 км). У XV ст. турки збудували на півострові фортецю Килбурун (що в перекладі «кіл» – волос та «бурун» – мис»), звідки і пішла сьогоднішня географічна назва півострова і коси.

Територія Кінбурнського півострова має цікаве історичне минуле. Тут розміщуються археологічні пам'ятки доби ранньої та пізньої бронзи, історичні пам'ятки, пов'язані з козацьким минулим, обороною Кінбурнської фортеці під командуванням О. Суворова і періоду Кримської війни в 1855 р.

На території коси збереглися природні комплекси пісків нижнього Дніпра з цілою низкою властивих лише їм видів флори і фауни. Тут росте 600 видів вищих судинних рослин. Загалом на території НПП зростає 30 видів рослин раритетів, які в результаті одночасного включення в різні природоохоронні списки.

Фауна налічує близько п'яти тисяч видів тварин. З них 45 видів ссавців, 300 видів птахів, 8 видів плазунів, 7 видів земноводних, 74 види риби, близько чотирьох видів – комахи, 160 видів павукоподібних, 55 видів – ракоподібні, 63 види – молюски. Цікавими як для науковців, так і для відвідувачів коси є такі рідкісні види, як сліпак піщаний, ємуранчик фальцфейна, полоз сарматський, гадюка степова. Серед морських ссавців – дельфіни.

Різноманітність рослинного тваринного світу дозволяє використовувати територію як плацдарм для польових практик студентів вищих навчальних закладів або пізнавального туризму.

«Кінбурнська стрілка» – вузька смуга Кінбурнської коси вздовж прилеглих акваторій Чорного моря та Дніпро-Бузького лиману. Площа – 270 га. Довга і звивисто-витягнута динамічна територія в результаті відкладання твердого матеріалу річкових наносів – з одного боку, розмивання берега – з іншого боку, коса час від часу змінює свою конфігурацію. У природоохоронному відношенні «Кінбурнська стрілка» дуже важлива ланка приморського екокоридору, місце концентрації птахів під час сезонних міграцій. У літку це одне з місць відведеного під коростроковий відпочинок.

Урочище «Бієнкові плавні» – водно-болотне угіддя, площею 760 га. Ключове природне нерестовище коропа (сазана) і карася на нижньому Дніпрі. Добре прогріті та багаті рибою мілководдя приваблюють величезну кількість рідкісних водоплавних птахів, що утворюють скупчення, особливо рожевого пелікана, чапель. Це одне з ключових об'єктів, з обладнаною оглядовою вежею. Місце пізнання навколишнього світу – орнітологічний туризм.

«Орхідне поле» – це ділянка площею 63 га, розташована на унікальних природних комплексах пісків нижнього Дніпра, в районі с. Покровка, де знаходиться найбільше місце виростання диких орхідей в Україні та Європі. Воно являє собою приморську рівнину, густо вкриту сімома видами орхідей (зозулинцями). Відвідування «Орхідного поля» включено у весняний туристичний маршрут з метою екологічної освіти туристів.

Природні лікувальні ресурси Кінбурнського півострова – це м'який клімат, чисте повітря з підвищеним вмістом кисню, насичене фітонцидами степових трав і аерозолями морських солей, морські піщані пляжі. Кінбурнську косу, завдяки виростанню безлічі цілющих рослин, часто називають аптекою під відкритим небом. Маючи невимовно багатий природно-лікувальний ресурс, питанню про розвиток медичного туризму і використання ресурсів з

лікувальною метою приділяється недостатньо уваги. Грязьові та солевидобувні озера, ропа лиманів та озер, пласти глин, підземні мінеральні води – це перелік природних лікувальних ресурсів на території півострова, якими користуються не тільки місцеві жителі, а й активний інтерес проявляють туристи з різних міст і країн.

На жаль, потенційні можливості цього курортного півострова не вивчені та практично не освоєні. На сьогодні ми тільки можемо оперувати первинними польовими результатами досліджень деяких озер, а також відгуками про позитивний вплив на фізичний стан людського організму з динамікою покращення. Грязьові ресурси в межах Кінбурнського півострова обмежуються лише кількома озерами, але мають значний попит. Результати моніторингу, проведеного співробітниками наукового і рекреаційного відділів парку, показують, що 50 % туристів відвідують парк виключно з метою візиту соляних озер і прийняття грязьових ванн. У 2011 р. попередні дослідження, проведені фахівцями Одеського інституту курортології, підтвердили, що грязьові відкладення за складом мулові сульфідні, а якість фізико-хімічних показників відповідають вимогам лікувальних грязей (пелоїдів). Хочеться відзначити, що до складу земель національного природного парку «Білобережжя Святослава» увійшли 375 га земель Березанського лиману (озеро Солонець-Тузли, біля с. Рибаківка). Згідно з літературними джерелами, його грязьові відкладення теж наділені лікувальними властивостями.

У межах Кінбурнського півострова також виявлені підземні мінеральні води. Водоносні мінеральні горизонти каптуються свердловинами до глибини 200 м, водовмісні породи – вапняки, іноді пісок. Населені пункти, а їх на території три (с. Покровка, с. Василівка, с. Покровське), використовують ці свердловини для водозабезпечення. Згідно з результатами досліджень сімох свердловин, що виділяють мінеральні води з широким спектром мінералізації (від малої до високої мінералізації: 0,9–15,3 г/дм³), за хімічним складом –

переважно хлоридні натрієво-кальцієві. Якісні властивості води дозволяють використовувати їх з лікувальною метою.

Враховуючи значний попит людства до санаторного оздоровлення, розвідані та вивчені природні ресурси півострова, дозволили проводити профілактику захворювань населення не тільки району, а й області. Наявні в районі оздоровниці (курорт «Очаків», санаторій «Борисфен») цілком могли використовувати їх у своєму спектрі послуг.

Аналізуючи територію Кінбурнського півострова, розглядаючи її природно-лікувальний потенціал, географічне розташування й інші позитивні сторони, доходимо до висновку, що для розвитку медичного туризму, а також для використання території з курортно-рекреаційною метою необхідно провести комплекс досліджень для документального підтвердження медико-біологічних властивостей. Інструкція щодо практичного використання дозволить розширити спектр рекреаційних послуг, експонованих парком, раціонально використовувати ресурси за призначенням, популяризувати парк, і так само залучити інвесторів для перспективного розвитку району та Миколаївської області загалом.

Список використаних джерел:

1. ЕРМИЛОВ В. С. Курорт Очаків. Краєзнавчі і курортологічні нариси. – Миколаїв : Видавництво І. Гудим, 2010. — 96 с.
2. РУДЕНКО В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – У 3-х ч. : підручник. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.
3. ЕКОМЕРЕЖА СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ: принципи створення, структура, елементи / Ред. д-р біол. наук проф. Д. В. Дубина, д-р біол. наук проф. Я. І. Мовчан. – Київ : LAT&K, 2013. – 409 с.
4. МАТЕРИАЛЫ ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ // ДУ «УНДИ медицинской реабилитации и курортологии МОЗ Украины». – 2011.